

Recenzja wydawnicza książki Ewy J. Lipińskiej
pt. *Rozmieszczenie i wpływ na środowisko*
emisji ze źróź substancji węglowodorowych
współwystępujących ze złoźami wód mineralnych
w gminie Iwonicz-Zdrój

Przedstawione opracowanie, o objętości około 6,5 arkusza autorskiego, składa się ze strony tytułowej, spisu treści, tekstu, spisu literatury, 27 tabel i 60 rycin, w tym kolorowych. Tekst składa się z 9 rozdziałów oraz nieobjętych wspólną numeracją *Wstępu* oraz *Celu i zakresu opracowania*. Rozdziały są logicznie podzielone na podrozdziały, jeden z tych ostatnich zaś na rozdziały trzeciego rzędu. Podział rozdziałów wyższych rzędów na rozdziały niższych rzędów nie jest jednak wyczerpujący, pozostawiając fragmenty tekstów poza podrozdziałami, który to mankament należy poprawić.

Dwustronny wydruk tekstu oraz brak prawego marginesu powoduje, że przedłożony tekst nie spełnia wymogów technicznych tekstów złożonych do publikacji. Interlinia powinna wynosić 1,5, a wszystkie cztery marginesy mieć po 2 cm. Czcionkę należy zmienić na – obowiązującą w wydawnictwach Stowarzyszenia – Book Antiqua.

Wszystkie ilustracje należy – zgodnie z przyjętą przez Stowarzyszenie konwencją PWN – określać mianem rycin, nie zaś rysunków. W tytułach rycin i tabel, a także w tekście, wyrazy te należy podawać bez skrótów, skróty zachowując dla odwołań w nawiasach.

Wszystkie tabele muszą mieć obrys. Wszystkie liczby w poszczególnych tabelach muszą być podane z taką samą dokładnością cyfr po przecinku dziesiętnym (o ile jest to merytorycznie zasadne), przecinki dziesiętne zaś równo podpisane, co oznacza konieczność wyrównania treści kolumn zawierających liczby do prawej strony. Tekst w kolumnach tabel musi być wyrównany do lewej, aby uniknąć zbyt dużych odstępów między wyrazami. Tekst w główkach tabel musi być wyśrodkowany. Do wszystkich tabel i rycin zamieszczonych w książce muszą być odwołania w tekście, w przeciwnym bowiem razie tabele te i ryciny są zbędne.

Wielkie litery należy stosować zgodnie z zasadami ortografii polskiej. Stosowanie samych wielkich liter jest nieodpowiednie ani w tabelach, ani w tytułach rozdziałów różnych rzędów i powinno być ograniczone do tytułu książki.

W odwołaniach do literatury w tekście oraz w źródłach rycin i tabel należy stosować styl harwardzki, tj. nazwisko autora (bez inicjałów imion) i datę wydania pracy. Nie należy podawać więcej niż dwojga autorów. W przypadku liczniejszych autorów, w odwołaniu do literatury należy podać tylko pierwsze nazwisko z dodatkiem *i inni*. Styl harwardzki trudno byłoby jednak stosować do aktów prawnych, w których przypadku proponuję zatem zachować obecny sposób odwołań w postaci kolejnych numerów w nawiasach kwadratowych. Numerację tę należy jednak zmodyfikować w związku z koniecznością pominięcia pozycji literatury w obecnej numeracji.

W tej sytuacji spis literatury, występujący obecnie jako „Bibliografia”, należy podzielić na dwie części. Pierwsza z nich to *Literatura*, druga zaś to *Akty prawne* albo podobna, obejmujące – jak obecnie – *Normy i procedury badawcze*, *Akty prawa krajowego* i *Akty prawa Unii Europejskiej*.

W *Literaturze* poszczególne pozycje powinny być uszeregowane alfabetycznie według nazwisk ich autorów i daty wydania jako kryterium wtórnego. Powinny się tam znaleźć wszystkie te i tylko te pozycje literatury, które są powoływane w tekście. Prace zbiorowe muszą występować pod nazwiskiem ich redaktorów. Pozycje literatury niemające znanego autora lub redaktora należy umieścić pod ich tytułem. W przypadku artykułów w czasopismach należy podawać pełną nazwę czasopism.

Źródła internetowe należy traktować jak wszelkie inne pozycje literatury, tj. powoływać w tekście i umieszczać w spisie literatury pod nazwiskiem autora (jeśli jest znane) i datą wydania (jeśli jest znana), albo pod początkowymi wyrazami tytułu, jeśli nazwisko autora jest nieznanne.

Spis rycin i tabel powinien mieć postać tekstu, nie zaś tabeli. W spisach tych, a także w spisie literatury, drugi i następne wiersze poszczególnych pozycji powinny być wcięte w stosunku do wiersza pierwszego.

W obecnej wersji książki *Wstęp* jest pomieszany z przedmową. Te dwie części książki należy rozdzielić. Okoliczności powstania książki, informacje o źródłach finansowaniu badań i podziękowania powinny się znaleźć w nienumerowanej *Przemowie*, numerowany *Wstęp* powinien zaś zawierać informacje merytoryczne, zawarte obecnie w nienumerowanym rozdziale *Cel i zakres opracowania*. We *Wstępie* powinny się też znaleźć definicje robocze podstawowych terminów stosowanych w pracy, w tym *zasobów*, *przestrzeni* (łącznie z niejasnym terminem „przestrzeń geograficzna”) i *środowiska* (w tym *środowiska naturalnego*), które – zwłaszcza pozbawione przydawki – nie jest ani oczywiste, ani nie da się sprowadzić do jego definicji i pseudodefinicji prawnych.

Tytuł obecnego rozdziału 1.4. („Informacja publiczna i przestrzenna”) nie jest właściwy, gdyż opiera się na niejednorodnej podstawie klasyfikacji, upublicznienie nie jest bowiem przeciwstawne wobec przestrzenności.

Tytuł rozdziału 2. („Zasoby przestrzeni gminy...”) nie jest ani logiczny, ani objaśniony. We wstępnym paragrafie niewłączonym do żadnego z podrozdziałów stwierdzono bowiem, że „Częścią projektu badawczego jest analiza różnorodności geologicznej i przyrodniczej obszaru. Odniesiono się do gospodarki przestrzennej tego obszaru[,] aby pokazać jego wielofunkcyjność społeczną” (s. 13). Ze stwierdzenia tego wynika, że różnorodność geologiczna nie jest częścią różnorodności przyrodniczej, przede wszystkim zaś w całym paragrafie nie ma odniesienia do pojęcia zasobów, które jest zatem w tytule zbędne.

Tytuł rozdziału 2.1. („Geologia i kopaliny”) opiera się – ponownie – na niejednorodnej podstawie klasyfikacji, tytułowe terminy dotyczą bowiem nie tylko odmiennego poziomu hierarchicznego, ale i innego zakresu: geologia to nauka, kopaliny zaś to co najwyżej element jej przedmiotu. Rozdział 2.5. („Gospodarka”) jako część rozdziału 2. („Zasoby przestrzeni gminy...”) jest mało logiczny, trudno byłoby bowiem dowieść, że gospodarka jest zasobem, w dodatku przestrzeni.

Tytuł rozdziału 5. („Zróznicowanie antropogeniczne”) jest niejasny, z tytułu nie wynika bowiem, o zróznicowanie czego tu chodzi, podrozdziały tego rozdziału w żaden natomiast sposób nie rozwiewają tych wątpliwości.

Tytuł rozdziału 7. („Dyskusja wyników badań”) nie jest poprawny, po polsku może być bowiem albo dyskusja o czymś, albo nad czymś, albo omówienie czegoś, nie zaś „dyskusja czegoś”. Tytuł rozdziału 7.1. („Potencjalne i specyficzne zanieczyszczenia”) ma błędną składnię. Tytuł rozdziału 7.3. („Mapy [...] parametrów w glebie”) dotyczy raczej parametrów gleby.

Konieczność zachowania dyscypliny terminologicznej i logiki wywodu jest ogólnym zaleceniem wobec przedłożonego tekstu. Na s. 3, na przykład, stwierdzono bowiem „brak pozyskiwania surowców mineralnych, które są inne niż naturalne surowce lecznicze”. Czyżby, zdaniem Autorki, pojęcie surowców leczniczych wykluczało ich mineralność? Nie należy także swobodnie i błędnie używać – jak obecnie – terminu „teren” jako synonimu obszaru („Obszarem [...] są tereny” – s. 23). Opis lokalizacji dziewiętnastowiecznych w kategoriach obecnych województw (s. 3) jest dziwaczny, a podawanie województw przy nazwach miast powiatowych w kontekście recenzowanej pracy – zbędne. Wątpliwości budzi przymiotnik „fizyko-chemiczny”, który zdaje się skutkiem interferencji języka rosyjskiego; lepszy po polsku byłby termin *fizyczno-chemiczny*.

Do najczęstszych usterek językowych tekstu należą: nadużywanie kolokwializmów (np. „efekty” i „charaktery”), błędne lub nieoczywiste związki frazeologiczne (np. „wysoki poziom ochrony” – s. 10), błędne używanie wyrazy „czy” zamiast *i* albo *lub*, bezzasadny szyk przestawny oraz rozpoczynanie zdań od wyrazu „jednak”. Autorka powinna usunąć przynajmniej część tych usterek, pozostałymi natomiast można się będzie zająć w ramach adiustacji tekstu.

22 kwietnia 2013

